

Pandemi Döneminde Tıp Eğitimi Sürdürmek: Giresun Üniversitesi Tıp Fakültesi Deneyimi

Continuing Medical Education During Pandemic Period: Giresun University, Faculty of Medicine Experience

Hülya Akan* (ORCID: 0000-0002-7912-9047)

Berkan Şahin* (ORCID: 0000-0003-4699-3418)

Murat Usta* (ORCID: 0000-0001-7613-4708)

Özkan Özay* (ORCID: 0000-0001-7885-4434)

Hakan Yüzüak* (ORCID: 0000-0002-9783-0451)

Ural Oğuz (ORCID: 0000-0003-0652-7957)

* Giresun Üniversitesi Tıp Fakültesi, Giresun, Türkiye.

Sorumlu Yazar: Özkan Özay, E-Posta: ozkanozay33@gmail.com

Özet

Pandemi sürecinin getirdiği belirsizliklerin ve buna bağlı olarak yarattığı anksiyetenin en yoğun olduğu geride bıraktığımız bu süreçteki eğitici eğitimi çalışmalarımız, danışmanlık çalışmalarımız, ölçme-değerlendirme yöntemlerimiz, soru analizlerimiz ve öğrencilerimizden aldığımız geri dönüş çalışmalarımızı, yaptıklarımızı ve yapamadıklarımızı Tıp Eğitimi Camiasıyla paylaşmanın gerekli ve önemli olduğunu düşünmekteyiz. Bu derleme bir deneyim paylaşımı olup, sadece mezuniyet öncesi tıp eğitimi ile ilgili deneyimlerimiz özetlenmiştir.

Anahtar sözcükler:

Pandemi, Tıp eğitimi, Giresun

Keywords:

Pandemic, Medical education, Giresun

Gönderilme Tarihi

Submitted: 14.09.2020

Kabul Tarihi

Accepted: 27.10.2020

Abstract:

We think that it is necessary and important to share with the Medical Education Community what we have done, what we have done and what we have not been able to do, our educational studies, consultancy work, assessment-evaluation methods, question analysis and feedback from our students during this period, when the uncertainties brought by the pandemic process and the anxiety it created accordingly were the most intense. . This review is a sharing of experience, and only our experiences with undergraduate medical education are summarized.

GİRİŞ

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından pandemi ilan edilmesi ile birlikte tüm dünyayı etkileyen, olağanüstü bir zamandan geçiyoruz. Pandemi

sürecinin belirsizliği, kısa süreli verilere dayanarak anlık kararlar almayı gerektiriyor; eğitimle ilişkili tüm alanları zorluyor. Bu tıp eğitiminin kompleks yapısı göz önüne

alındığında bir kat daha zorlu bir süreç olmaktadır (1).

Yükseköğretim Yürütme Kurulu'nun (YÖK) ilk pandemi reaksiyonu 18 Mart 2020 kararları ile yükseköğretim kurumlarının eğitim-öğretim süreçlerinin mümkün olduğunca kesintiye uğramadan sağlıklı yürütülebilmesi için teorik derslerde uzaktan eğitime geçilmesi oldu. Bu karara dayanarak, üniversitemizde de, Uzaktan Eğitim Müdürlüğü'nün (UZEM) gerekli alt yapı ve donanımına sahip olması sayesinde ek iyileştirmelerle kısa sürede uzaktan eğitime geçildi.

Bu gelişmelere paralel olarak, Giresun Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlık Makamı, Koordinatörler Kurulu (GRÜTF-KK) ve Tıp Eğitimi ve Bilişimi Ana Bilim Dalı (GRÜTF-TEAD) hızlıca organize olarak eylem planları oluşturmaya başladı. Sürecin başlangıcı bizim açımızdan kaotikti. En çok zorlanılan konu belirsiz bir süreçte, sürekli olarak değişme olasılığı bulunan kararlara göre planlama yapmaktı. Hem iç paydaş, hem de dış paydaş görüşleri formal ve informal olarak alındı ve sosyal medya tartışmaları izlenmeye başlandı (2). Aynı zamanda webinarlara katılım yolu ile diğer ülkelerin tecrübeleri izlendi ve kurum içinde paylaşıldı. Sürecin başlangıcından itibaren, öğrencilerimizden düzenli geri bildirim alındı. Ayrıca Dekanlık Makamınca alınan tüm kararları online toplantılarla öğrencilerimizle paylaşmaya çalıştık (3).

İlk kaygı, stajların uzaktan eğitimde nasıl planlanacağı ve mezuniyet süreci yakın olan öğrencilerin mağduriyet yaşamadan eğitimlerini nasıl tamamlayacağı idi. Bu bağlamda Dönem 6 öğrencilerinden WhatsApp grubu yolu ile görüş alındı; öğrencilerin de fikir birliği ile Dönem 6 İntörn eğitim programının herhangi bir değişiklik yapılmadan devam ettirilmesine karar verildi. Diğer dönemler için koordinatörlerimizce farklı olası senaryolara göre, sıkıştırılmış alternatif programlar

hazırlandı. Sürecin başındaki belirsizlikler, eğitim hastanemizin pandemi hastanesi olması, sağlık çalışanlarımızın ve bazı öğretim üyelerimizin COVID-19 hastalığına yakalanmaları gibi nedenlerle, sunumların asenkron anlatılması ilgili kurullarımızca uygun görülerek derslerin en az %40'ında video yüklemeye zorunluluğu getirildi. Ancak, öğrenci geri bildirimlerinden ders materyallerinin sisteme düzensiz yüklenmesinin öğrencilerin motivasyonunu ve planlı çalışma isteklerini olumsuz etkilemiş olduğunu saptadık (3).

Pandemi dönemi, fakültemizin mezuniyet öncesi tıp eğitiminin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için TEAD'ın yeniden yapılandırıldığı, yeni kurul ve komisyonların planlandığı ve aktif eylem planlarının başlatıldığı döneme denk geldi. Pandeminin seyri netleştikçe uzaktan eğitim/e-öğrenmenin, tıp eğitimine kalıcı olarak entegre olacağını ve iletişim, beceri-tutum kazandırma gibi alanlardaki kısıtlılıklarına rağmen, öğrenci-merkezli eğitim bağlamında klasik eğitimleri destekleyeceğini ve alt yapıya bağlı bazı kısıtlılıkları aşmak için fırsat yaratacağını öngördük (4-6). Pandemi ve pandemi sonrası eğitim-öğretim ve ölçme-değerlendirme süreçlerinin daha etkin ve verimli yürütülmesi için GRÜTF-KK ve TEAD tarafından çalışmalar başlatıldı. Planlanan çalışmalar aşağıdaki başlıklar altında kısaca özetlenmiştir.

Akademik Danışmanlık Süreci

Pandemi ile birlikte var olan danışmanlık sisteminin güçlendirilmesi için çalışma yapılması planlandı. Yeni yapılanan TEAD tarafından öğrencilerin kültürel, ekonomik, eğitim-öğretim ve sağlık gibi olası problemlerinin çözümüne yardımcı olmak; öğrencilerin diğer öğrenciler ve öğretim üyeleri ile olumlu ilişki ve iş birliğini geliştirmesini sağlamak için verilecek her türlü akademik danışmanlık sürecini kolaylaştırmak amacı ile hazırlanmış olan "danışmanlık yönergesi ve kayıt formları"nın yürürlüğe girme sürecini

hızlandırdık (7). Literatürde; Covid-19 pandemisinin getirdiği koşulların üniversite öğrencilerinde anksiyeteye neden olabileceği bildirilmekte; öğrencilere korkuyu azaltan ve uyku sürelerini iyileştiren psikolojik müdahaleler sağlanması önerilmektedir (8,9). Bu doğrultuda öğrencilerimizin Covid-19 pandemi sürecinde yaşadıkları zorlukları, endişeleri tespit etmek ve ihtiyaç duydukları destek sistemlerini oluşturarak süreci en sağlıklı şekilde sürdürme kararı aldık. Google anket vasıtası ile öğrencilerimizin kaygı düzeylerini, uyku kalitelerini, belirsizliğe karşı tutumlarını ve Covid-19 pandemi sürecinde eğitimin duraksamaya uğraması ve online eğitime geçilmesi ile süreçten beklentilerini değerlendirdik. Orta ve ciddi düzeyde anksiyete oranları öğrencilerimiz arasında literatüre benzer bulundu (8). Ankete katılan öğrencilerimizin %11'i (17 öğrenci) Covid-19 salgınının kendisinde yarattığı kaygı nedeni ile yardım almak istediğini belirtti. Eğitim sürecine dair açık uçlu sorulara verilen yanıtlar değerlendirildiğinde pandemide tıp eğitimine dair belirsizliğin karamsarlık ve umutsuzluk oluşturduğu, pratik eğitimlerin gerçekleşmemesi nedeniyle mesleki olarak endişelerin olduğu şeklinde yanıtların ön plana çıktığı görüldü. Bulgulara göre hazırlanan eylem planı içerisinde, tüm öğretim üyelerine bu süreçte danışmanlığın daha da önem kazandığını ve öğrencileri ile temasa geçmelerinin önemli olabileceğini bildiren bir mesaj gönderildi. Pandemi sürecinin getirdiği olası ruhsal etkilenmeler nedeniyle psiko-sosyal destek ihtiyacı olan öğrenciler için özel bir telefon ve mail hattı tanımlandı. Bununla birlikte öğrencilerimize de akademik danışmanları ile temasa geçmelerini öneren ve psiko-sosyal destek almak istemeleri halinde akademik danışmanları aracılığıyla veya doğrudan yardım alabilecekleri iletişim kanallarını bildiren bir

mesaj yayınlandı. Danışmanlık sistemi izlemlerinde gereksinim duyan öğrencilerin sistemi aktif olarak kullandığı ve gerekli yardımları aldıkları saptandı Ölçme-Değerlendirme Süreçleri ve Eğitici-Eğitileri

Mart 2020 tarihine kadar Fakültemizde Giresun Üniversitesi Uzaktan Eğitim Merkezi'ni (GRÜ-UZEM) kullanmak için istisnai durumlar dışında herhangi bir gereksinim olmamıştı. GRÜ-UZEM alt yapısına hâkim olmadığımız gibi online sınavların nasıl yapılacağı, en önemlisi de sınav güvenliğinin nasıl sağlanacağı başlangıçta önemli bir sorun olarak karşımıza çıktı. Bu konuda Dekanlığımız tarafından iç paydaş ve dış paydaş görüşleri alındı. Bu görüşler sonucunda, Dönem 4 ve 5 için GRÜ-UZEM üzerinden sözlü sınav ve ilk üç dönem için çoktan seçmeli sınav yapılması kararlaştırıldı.

Bu bağlamda Giresun Üniversitesi TEAD tarafından "Eğiticilerin Gelişimi Programı" kapsamında planlanan eğitici-eğitimi revize edildi ve Dekanlığın onayı ile başlatıldı. TEAD önderliğinde "Ölçme-Değerlendirmenin Temel İlkeleri" ve "Yapılandırılmış Sözlü Sınav" online kursu düzenlendi ve bu kursa klinik dönemde dersi/stajı olan tüm anabilim dalı başkanları davet edildi. Kursun amacı sadece eğitim vermek değil, aynı zamanda küçük grup çalışmaları sırasında hem GRÜ-MÖTE sözlü sınav standardını oluşturmak, hem de GRÜ-UZEM alt yapısını farklı eğitim yöntemleri açısından test etmektir. Eğitim, aynı zamanda katılımcı öğretim üyelerine uzaktan eğitim alt yapısının eğitim yöntemleri bağlamındaki olasılıkları hakkında da farkındalık yaratacaktır. İçerik hazırlanırken özellikle uzaktan sözlü sınav yapma konusunda karşılaşılabilecek zorluklar, çözümleri ve belli standartların nasıl olması gerektiği konularına da vurgu yapılarak öğretim üyeleri arasında fikir ve dil birliği oluşmasına özen gösterildi. Program değerlendirmesi için

Kirkpatrick dört aşamalı eğitim değerlendirme modeli kullanıldı (10). Pandemi koşullarında ilk kez uzaktan ölçme-değerlendirme ve beraberinde ilk kez yapılandırılmış sözlü sınav uygulamasının bir arada oluşturduğu zorluklara rağmen, öğretim üyelerinin eğitimden memnun kaldıkları ve eğitimin aldıklarını uyguladıkları, uygulamaya devam edecekleri, planlandığı şekilde diğer öğretim üyelerine bilgilerini aktardıkları, kurum eğitim kültüründe önemli bir değişiklik yarattığı ve eğitimin tekrarlanması ve eğitimin etkisinin değerlendirilmeye devam edilmesi gerektiği saptandı.

Uzaktan online olarak yapılan sözlü sınav ölçme-değerlendirmeleri, son derece başarılı uygulamalar oldu. Çoktan seçmeli sınavlar bağlamında öğrencilerin sınava ilişkin kaygılarını gidermek ve olası aksaklıkları test etmek için her döneme ayrı ayrı online pilot sınav yapıldı ve öğrenci geri bildirimleri alındı. Pilot sınav, olabilecek teknik aksaklıkları görmek ve öğrencilerin sınava dair kaygılarının giderilmesi açısından oldukça başarılı oldu. Pilot uygulama deneyimi ve bununla ilgili öğrencilerden alınan geri bildirimler rapor haline getirilerek GRÜ- UZEM sorumlularına sunuldu. Eğitici gelişimi planları kapsamında, 2020-2021 eğitim-öğretim dönemi için tüm öğretim üyelerinin GRÜ-UZEM alt yapısı konusunda tam yetkinleştirilmesi ve uzaktan eğitim konusunda eğitimler almaları planlandı. İlk basamak olarak var olan alt yapıyı tüm öğretim üyelerinin etkin olarak kullanabilmesi hedeflendi. Eğitimler Eylül 2020 içerisinde başlayarak koordinatörler ve TEAD üyeleri çekirdek grubu ile iki tam günlük eğitim olarak başlayıp; akran eğitimleri ile kısa süre içinde tüm eğitimcilere yaygınlaştırılacak şekilde planlandı. İkinci basamak olarak uzaktan eğitim konusunda yetkin olan eğitimcilerle temasa geçilerek uzaktan eğitimin genel prensipleri ve uygulamaları konusunda akademik yıl içine yayılacak eğitimler planlandı.

Soru Analizleri

Pandemi döneminde, önceden başlatılmış olan soru analizi ve eğitimcilere yönelik raporlama süreçleri GRÜ-UZEM üzerinden yapılan kurul ve dönem sonu sınavları için de uygulandı (11). GRÜ-UZEM çıktıları incelendiğinde, tüm katılımcılara ait not ortalamaları ve standart sapmaları, sınavın not dağılımına ait çarpıklık ve basıklık değerleri, hata oranı ve standart hata değerleri, sınavdaki her bir soruya ait madde analizi parametre (zorluk indeksi ve ayırıcı indeks) değerleri ve soru konularını gösterir grafik gibi temel gereksinimleri karşılanmaktaydı. Gerek sınavların genel değerlendirilmelerine, gerekse soruların GRÜ-UZEM üzerinden daha ileri analizlerine imkân tanıyacak gereksinimler saptandı ve bu kapsamda çözüm önerileri GRÜ-UZEM sorumlularına iletildi.

SONUÇ

Pandemi süreci, mezuniyet öncesi tıp eğitimi açısından, belirsiz bir ortamda var olan tanımlanmış süreçlerin dışında hızlı ve bazen anlık kararların alınmasını gerektiren son derece zorlayıcı bir süreçti. Bu bağlamda, pandemi süreci var olan karar mekanizmalarının güçlendirilmesi gerektiği bir dönem olup, tıp eğitiminde kalite döngülerinin önemi konularındaki farkındalığımızı artırdı ve bazı alanlarda çalışmaların hızlanması için fırsat yarattı. Örneğin, ön çalışmalarının başlamış olduğu ölçme-değerlendirme, müfredat, program değerlendirme gibi kurul ve komisyonların alt yapı çalışmaları hızlandırıldı ve tamamlandı. Danışmanlık sistemi güçlendirildi. GRÜ-UZEM alt yapısını yakından test etme ve eğitim-öğretimde sunduğu olasılık ve kısıtlılıklarını deneyimleme fırsatı bulduk ve bu konuda kendimizi eğitmeye başladık. Ama belki de en önemli çıkarımımız tıp fakültelerinin, olağanüstü bir durum veya krizde eğitim-öğretimin devam ettirilmesi için farklı alternatiflere hazır olması gerektiği idi.

Önümüzdeki süreçte uzaktan eğitimin, tıp eğitim-öğretiminin bir parçası olarak devam edeceği açıktır. Tıp fakültelerinin mali ve fiziki altyapıları, öğrenci ve öğretim üyesi sayıları, kullandıkları eğitim modelleri ve pandemi yönetilebilirliği açısından bölgesel farklılıklar gözetildiğinde her fakülte kendi ihtiyaçları ve imkanları doğrultusunda süreci yönetmeye devam etmek durumunda kalacaktır. Ancak zorluklar karşısında ortaya konulan deneyim paylaşımları ve çözüm önerileri ortak stratejiler geliştirmek için yol gösterici olacaktır.

Kaynaklar

1. Cristancho S,Field E., Lingard L. What is thestate of complexity science in medical education research?. MedEduc. 2019 53: 95-104. doi:10.1111/medu.136
2. Vassar M, Wheeler DI, Davison M, Franklin J. Program Evaluation in Medical Education: An Overview of the Utilization-focused Approach. Journal of educational evaluation for health professions. 2010;7: 1. DOI: 10.3352/jeehp.2010.7.1.
3. Karabilgin Ö , Şahin H . Eğitim etkinliğini değerlendirmede öğrenci geri bildiriminin kullanımı. Tıp Eğitimi Dünyası. 2006; 27-33.
4. Parlaklıç A . Telepresence In Medical Education: Technology and Educational Effectiveness. Tıp Eğitimi Dünyası. 2019; 92-100
5. Onan A., Gürpınar E. Tıpta e-öğrenme. Tıp eğiticisi el kitabı. Ed. Sayek İ. , Güneş Tıp Kitabevi; Ankara, 2016:195-212. ISBN: 978-975-277-616-6
6. Ruiz JG, Mintzer MJ, Leipzig RM. The impact of E-learning in medical education. Acad Med. 2006;81(3):207-212.

doi:10.1097/00001888-200603000-00002

7. Frosch E, Goldstein M. Relationship-Centered Advising in a Medical School Learning Community. Journal of Medical Education and Curricular Development. January 2019. doi:10.1177/2382120519827895
8. Ardan M, Rahman FF, Geroda GB. The influence of physical distance to student anxiety on COVID-19, Indonesia. Journal of Critical Reviews. 2020;7(17):1126-32.
9. Tang W, Hu T, Hu B, Jin C, Wang G, Xie C, et al. Prevalence and correlates of PTSD and depressive symptoms one month after the outbreak of the COVID-19 epidemic in a sample of home-quarantined Chinese university students. Journal of affective disorders. 2020.
10. Heydari MR, Taghva F, Amini M, et al. Using Kirkpatrick's model to measure the effect of a new teaching and learning methods workshop for health care staff. BMC Res Notes. 2019;12, 388 . doi.org/10.1186/s13104-019-4421-y
11. Cansever Z , Acemoğlu H , Avşar Ü , Hoşoğlu S . Tıp Fakültesindeki Çoktan Seçmeli Sınav Sorularının Değerlendirilmesi. Tıp Eğitimi Dünyası. 2016; 44-55.